

Ligninger for arbejdsmarked og beskæftigelse efter nationalregnskabs hovedrevision 2014 - Okt14

Resumé:

Nationalregnskabet er overgået til at offentliggøre beskæftigelsen inkl. orlov. Der redegøres for betydningen for ADAMs ligninger. Flere løsningsmuligheder er tilgængelige, men til modelversionen Adam Okt14 er valgt en enkel løsning som anvender et beskæftigelsesbegreb ekskl. orlov. Dette reducerer antallet af ændringer i modellen og egenskabsmæssigt er der ikke nævneværdige forskelle mellem Adam Jun14 og Adam Okt14.

jnr

Nøgleord: Arbejdsmarked, beskæftigelse, NR, hovedrevision 2014

Modelgruppepapirer er interne arbejdsrapporter. De konklusioner, der drages i papirerne, er ikke endelige og kan være ændret inden opstillingen af nye modelversioner. Det henstilles derfor, at der kun citeres fra modelgruppepapirerne efter aftale med Danmarks Statistik.

1. indledning

Der fremsættes i dette papir flere forslag til hvordan man kan indarbejde NRs overgang til at offentligøre beskæftigelsen inklusiv orlovspersoner fra beskæftigelse. Orlovspersoner fra beskæftigelse er personer, som på arbejdsmarkedsorlov, sygeorlov eller barselorlov.

Arbejdsmarkedsorlovsordningen har historisk været betydningsfuld. Den er nu afskaffet, således at der nu kun er tale om sygeorlov og barselorlov.

For en gennemgang af de datamæssige konsekvenser af de nye NR tal henvises til papiret *jnr14115*.

2. Ligningsforslag

Der fremsættes i det følgende forslag til branchefordelte beskæftigelsesligninger, som på hver sin måde indarbejder NR ændringerne.

Beskæftigelse ekskl. orlov

Det første alternativ er det mest enkle at indarbejde i modellen. Vi definerer beskæftigelsen ekskl. orlov, $Q_{<i>$, og definerer samtidig en størrelse, som vi kalder orlovspersoner fra beskæftigelse, $Q_{mx<i>$.

Nationalregnskabets (brutto-)beskæftigelse defineres så som

$$Q_{b<i> = Q_{<i> + Q_{mx<i>$$

Hvor

$Q_{b<i>$ NRs beskæftigelsesmål

$Q_{<i>$ Beskæftigelse ekskl. orlovspersoner

$Q_{mx<i>$ Orlovspersoner

Antages at andelen af orlovspersoner fra beskæftigelse er nul for selvstændige, så svarer det til (med a-branchen som eksempel)

$$\begin{aligned} Q_a &= HQ_a / (bq_{sa} * hg_{sa} + (1 - bq_{sa}) * hg_{wa}) * 1000 \\ Q_{mxa} &= kq_{mxa} * (Q_a / Q) * Q_m \\ Q_{sa} &= bq_{sa} * Q_a \text{ () selvstændige} \\ Q_{wa} &= Q_a - Q_{sa} \text{ () lønmodtagere} \\ Y_{wa} &= lnakk * Hg_{wa} * Q_{wa} * 0.001 * kla \\ l_a &= (Y_{wa} + Spz_{l_xa}) / (Q_{wa} * Hg_{wa}) * 1000 \\ Q_{ba} &= Q_a + Q_{mxa} \end{aligned} \tag{1}$$

Hvor

HQ erlagte arbejdstimer

Hg gns. arbejdstimer

Kq_{mx} korrektionsfaktor, residual

Bq_{sa} andel selvstændige

Q_w	lønmodtagere
Y_{wa}	lønsum
la	arbejdstimeomkostning

Resten af modellen kan køre uændret omkring Q_a . På trods af NRs opgørelse af beskæftigelsen inkl. orlov ændres således ikke ved ADAMs eksisterende ligninger. Dog er det nødvendigt at inkludere nye ligninger for de erhvervs- og typeopdelte orlovsordninger.

Det antages at sygdom og barsel er demografisk bestemt, således at det samlede volumen af orlov afhænger af befolkningsudviklingen på alderstrin. Men andelen af orlovspersoner, som kommer fra beskæftigelse antages at afhænge af udviklingen på arbejdsmarkedet, så perioder med høj beskæftigelse giver en høj andel af orlovspersoner fra beskæftigelse.

$$Q_{m\langle j \rangle} = k_{qm\langle j \rangle} * (Q/U_a) * U_{m\langle j \rangle}, \text{ hvor } \langle j \rangle \text{ er orlovstype} \quad (2)$$

Og antallet af orlovspersoner fra ledighed mv. bliver residualt beregnet

$$U_{m\langle j \rangle xa} = U_{m\langle j \rangle} - Q_{m\langle j \rangle} \quad (3)$$

Det samlede antal orlovspersoner fra beskæftigelse bestemmes som

$$Q_m = Q_{ms} + Q_{mb} + Q_{mo} \quad (4)$$

Disse fordeles herefter ud på brancherne med branchens andel af det samlede antal beskæftigede som fordelingsnøgle og en k-faktor, som fanger erhvervs-specifikke forskelle¹

$$Q_{mx\langle i \rangle} = k_{qmx\langle i \rangle} * Q_{\langle i \rangle} / Q * Q_m, i \neq qz \quad (5)$$

Hvor $\langle i \rangle$ angiver erhvervet. Undtagelsen er qz erhvervet, hvor andelen af orlovspersoner er residualt bestemt. Dette gøres for at sikre at man rammer Q_m . Dvs.

$$Q_{mxqz} = Q_m - \text{Sum}(Q_{mx\langle i \neq qz \rangle}) \quad (6)$$

Det er ovenstående løsning, (1)-(6), som foreslås inkluderet i modelversion Adam Okt14.

Beskæftigelse inkl. orlov

I det følgende ses på de nødvendige ændringer hvis beskæftigelsen inkl. orlov skal blive omdrejningspunktet for beskæftigelsesligningerne.

Vi starter med det tankeeksperiment at beskæftigelsen er inkl. orlovspersoner (både målt i hoveder og målt i timer) og at lønsummen øges tilsvarende ved at omplacere ydelsen til orlovspersonerne fra indkomstoverførsel til løntilskud.

¹ Der er forskel på andelen af orlovspersoner mellem brancherne. Andelen af orlovspersoner i o-branchen (i 2010) er 5,5 pct., hvorimod andelen i b-branchen er 1,8 pct. Bilag A viser andelen for alle brancher.

Arbejdsgivernes omkostninger påvirkes ikke, men forholdet mellem erhvervsindkomst og indkomstoverførsler ændres.

Forenkende antager vi samtidig at arbejdstiden er den samme for alle beskæftigede - uanset om det er selvstændige eller lønmodtagere. Så fås følgende helt parallelle sammenhænge for beskæftigelsen

$$\begin{aligned} Qba &= (HQba/(bqbsa*hgba+(1-bqbsa)*hgba)*1000) \\ Qbsa &= bqbsa*Qba \\ Qbwa &= Qba-Qbsa \\ Ybwa &= lnakk*Hgbwa*Qbwa*0.001*kla \\ la &= (Ybwa + Spzlb_xa)/(Qbwa*Hgbwa)*1000 \end{aligned}$$

Beskæftigelse og lønsum er nu højere. Løntilskuddene er også højere (dvs $Spzlb_xa$ er mere negativ). Arbejdstiden er stort set uændret, mens timelønnen må blive mindre, da ydelserne til orlov pr. time er mindre end lønnen pr. arbejdstime.

Det er imidlertid ikke operationelt at opgøre beskæftigelsen i timer inkl. orlov. Produktionen må knyttes til aktiv beskæftigelse. Derfor må sammenhængen mellem beskæftigelse i timer og beskæftigelse ændres, sådan at timerne knyttet til orlovs personer behandles særskilt, eksempelvis

$$\begin{aligned} Hqba &= Hqa+Hqmx a \\ Qba &= f(HQa,bqsa,hga) + (Hqmx a/hgmxa)*1000 \end{aligned}$$

Bemærk at ændringen i lønsum og ændringen i løn tilskud er den samme. Den svarer til den overførselsindkomst, som knyttes til orlovsmodtagerene i det pågældende erhverv, her kaldet $Tymxa$. Dvs

$$\begin{aligned} Ybwa &= Ywa + Tymxa \\ Spzlb_xa &= Spzlb_xa - Tymxa \end{aligned}$$

Dermed kan vi omskrive de hypotetiske beskæftigelsesrelationer til

$$\begin{aligned} Qba &= f(HQa,bqsa,hga)+ (Hqmx a/hgmxa)*1000 \\ Qbsa &= bqbsa*Qba \\ Qbwa &= Qba-Qbsa \\ Ywa+Tymxa &= lnakk*Hgwba*Qbwa*0.001*kla \\ la &= (Ywa + Spzl_xa)/(Qbwa*Hgwba)*1000 \end{aligned} \quad (7)$$

Før vi går videre til de faktiske nationalregnskabstal, så kan vi notere at beskrivelsen i ligningerne fra (7) er virkelighedsnær i den forstand at arbejdsgiveren normalt betaler løn svarende til normal arbejdstid under sygdom og barsel og at arbejdsgiveren herefter modtager refusioner svarende til satserne for syge- og barseldagpenge. Dette gør sig dog ikke gældende for personer på arbejdsmarkedsorlov, som ikke modtager fuld løn, og arbejdsgiverne modtager ingen refusion.

Vi tilføjer nu NR antagelsen om at orlovs personer indgår med 0 timer i timebeskæftigelsen og med 0 kroner i lønsum og løntilskud. Det er reelt er det samme som at orlovsmottagere ikke er med i beskæftigelsen, undtagen altså når beskæftigelsen måles i personer. Vi bemærker også at

$$Hgwba * Qbwa = Hgwa * Qwa$$

hvor det antages at selvstændige ikke deltager i orlovsordningerne. Den gennemsnitlige arbejdstid reduceres lige så meget som beskæftigelsen forøges ved at medtage orlovs personer i beskæftigelsen. Dermed er det ligegyldigt om lønsum og timelønsomkostninger bestemmes ved beskæftigelsen inkl. orlovs personer eller ekskl. orlovs personer. Derved fås

$$\begin{aligned} Qba &= f(HQa, bqbsa, hgba) \\ Qbsa &= bqbsa * Qba \\ Qbwa &= Qba - Qbsa \\ Ywa &= lnakk * Hgbwa * Qbwa * 0.001 * kla \\ la &= (Ywa + Spzl_xa) / (Qbwa * Hgbwa) * 1000 \end{aligned}$$

Nu følger beskæftigelsen NRs definition med inklusion af orlovs personer. Men den gennemsnitlige arbejdstid vil være mindre, fordi orlovsmottagere indgår med 0 timer.

Vi kan indfortolke orlovs personer i en relationen for arbejdstiden og bruge en orlovskorrigeret arbejdstid. Hvis selvstændige og lønmodtagere har samme arbejdstid fås

$$\begin{aligned} Qba &= HQa / hgba * 1000 \\ Qbsa &= bqbsa * Qba \\ Qbwa &= Qba - Qbsa \\ Ywa &= lnakk * Hgba * Qbwa * 0.001 * kla \\ la &= (Ywa + Spzl_xa) / (Qbwa * Hgba) * 1000 \end{aligned}$$

Med denne formulering er vi nu nødt til at have en relation for den gennemsnitlige arbejdstid, $hgba$. Antag først at beskæftigelsen kan deles i orlovsmottagere, øvrige fuldtidsansatte og øvrige deltidsansatte. Orlovsmottagere bestemmes som i ligning (2), dvs

$$Qmxa = kqmxax * Qba / Qb * Qm$$

Deltidsfrekvensen af de øvrige lønmodtagere er bqa . Dvs

$$\begin{aligned} Qba_deltid &= bqa * (Qba - Qmxa) \\ Qba_heltid &= (1 - bqa) * (Qba - Qmxa) \end{aligned}$$

Antag at fuld arbejdstid er $khgba * hak$ og deltid er fx halv tid, så fås en gennemsnitlig arbejdstid

$$\begin{aligned} hgba &= khgba * hak * ((1 - 0.5 * bqa) * (Qba - Qmxa) + 0 * Qmxa) / Qba \\ &= khgba * hak * (1 - 0.5 * bqa) * (Qba - Qmxa) / Qba \end{aligned}$$

Hermed bliver den samlede beskæftigelsesmodel

$$\begin{aligned}
 Q_{ba} &= HQ_a/hg_{ba}*1000 \\
 Q_{bsa} &= bq_{bsa}*Q_{ba} \\
 Q_{bwa} &= Q_{ba}-Q_{bsa} \\
 Y_{wa} &= lnakk*Hg_{ba}*Q_{bwa}*0.001*kla \\
 la &= (Y_{wa}+Spz_{l_xa})/(Q_{bwa}*Hg_{ba})*1000 \\
 hg_{ba} &= khg_{ba}*hak*(1-0.5*bqa)*(Q_{ba}-Q_{mxa})/Q_{ba}
 \end{aligned} \tag{8}$$

Ligningerne i (8) kan ikke på nuværende tidspunkt inkluderes, da vi pt. mangler oplysninger om arbejdsomfang for deltidsansatte lønmodtagere. Ligeledes er oplysninger om deltidsfrekvenser fjernet.²

3. Modelanalyse og sammenligning

I det følgende udføres en række beregninger med ADAM med inklusion af de valgte ligninger fra afsnit 2, jf. forslag 1. Eksperimenterne deles op i to.

Første del omhandler to standardberegninger med ADAM. Det drejer sig om en forøgelse af arbejdsudbuddet, et stød til efterspørgslen og dermed beskæftigelsen. Beregningerne sammenlignes med de samme stød på modelversionen fra juni 2014. Dette er den seneste modelversion før NRs hovedrevision. Herefter følger en beregning, hvor antallet af sygedagpengemodtagere reduceres.

Arbejdsudbud, Uq^3

Et oplagt udgangspunkt til afestning af de nye lininger er et stød til arbejdsudbuddet. Det er samtidig et af standardeksperimenterne, når ADAMs egenskaber skal præsenteres. Tabel 1 viser multiplikatorerne i modelversionen med de nye ligninger præsenteret i dette papir. Disse sammenholdes med multiplikatorerne fra selvsamme beregning på Jun14 modelversionen.

Tabel 1. Multiplikatorer, arbejdsudbud +1 pct. af arbejdsstyrke, pct. af grundforløb, sammenligning af Jun14 og Okt14

	Ar 1	Ar 2	Ar 3	Ar 5	Ar 10	Ar 15	Ar 20
	Jun14						
Q	0,05	0,14	0,24	0,41	0,67	0,82	0,94
UL	13,13	11,01	9,72	7,56	4,34	2,37	0,83
Qms	0,02	0,06	0,10	0,17	0,27	0,33	0,38
Yw	-0,25	-0,58	-0,82	-1,21	-1,86	-2,18	-2,21
fCp	0,10	0,21	0,27	0,20	-0,22	-0,54	-0,69
	Okt14						

² Det udestår hvorledes et beskæftigelsesbegreb inklusiv orlov skal indbygges i resten af modellen, eksempelvis arbejdsmarkedsregnskabet.

³ GENR $Uq = @Uq - 0.01 * Q$;
UPD $duqsy = 1$;

Q	0,05	0,14	0,24	0,41	0,68	0,84	0,96
UL	12,60	10,60	9,37	7,26	3,98	1,93	0,49
Qms	-0,22	-0,18	-0,16	-0,12	-0,06	-0,02	0,01
Yw	-0,24	-0,57	-0,81	-1,20	-1,81	-2,06	-2,02
fCp	0,11	0,23	0,30	0,27	-0,10	-0,37	-0,49

For begge modelversioner gælder, at forøgelsen af arbejdsudbuddet ikke umiddelbart fører til en ændring af beskæftigelsen. I første omgang kommer den ekstra arbejdsstyrke ud i ledighed. Den øgede ledighed reducerer stigningerne i lønninger og priser, hvilket forbedrer konkurrenceevnen. Dermed øges eksport og produktion, hvilket får beskæftigelsen til at stige. Beskæftigelsen stiger indtil den ekstra arbejdsstyrke er kommet i beskæftigelse og ledighedsgraden har fundet tilbage til dens strukturelle niveau. Privatforbruget stiger initialt på trods af at lønsummen, som følge af de reducerede lønninger, falder. Stigningen skyldes at personerne, som er kommet ind på arbejdsmarkedet er gået fra ikke at have nogen indkomst til at få for ledighedsydelse. På længere sigt dominerer faldet i lønnen og forbruget reduceres.⁴

De to modeller afviger på effekten på orlovs personer. Således stiger antallet af orlovs personer i Jun14, hvorimod den nye modellering i Okt14 gør at antallet falder. Forskellen skyldes at orlovs personer i Okt14 følger beskæftigelsesgraden fremfor blot (lønmotager-)beskæftigelsen som var tilfældet i Jun14. Beskæftigelsen stiger initialt, men ikke i samme omfang som stigningen i arbejdsudbuddet på kort og mellemlangt sigt og dermed falder beskæftigelsesgraden.

Eksportmarked⁵

Efterspørgselstødet rammer den anden halvdel af arbejdsmarkedsbalancen, nemlig beskæftigelsen og ledigheden. I tabel 2 er vist effekterne af en forøgelse af eksportmarkedet.

Tabel 2. Multiplikatorer, eksportmarked + 1000 mio. kr., pct. af grundforløb, sammenligning af Jun14 og Okt14

	År 1	År 2	År 3	År 5	År 10	År 15	År 20
	Jun14						
Q	0,02	0,03	0,03	0,03	0,02	0,0	0,0
UL	-0,24	-0,38	-0,42	-0,40	-0,20	-0,05	0,02
Qms	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,00	0,00
Yw	0,02	0,05	0,06	0,09	0,14	0,15	0,15

⁴ For mere om arbejdsudbudsekperimentet jf. kapital 10 i notat om standardmultiplikatorer.

⁵ Genr fXae = @fXae *(1+(1000/fe(2014))) \$
 Genr fe3x = @fe3x *(1+(1000/fe(2014))) \$
 Genr fEe2 = @fEe2 *(1+(1000/fe(2014))) \$
 Genr fEe59 = @fEe59*(1+(1000/fe(2014))) \$
 Genr fEet = @fEet *(1+(1000/fe(2014))) \$
 Genr fEss = @fEss *(1+(1000/fe(2014))) \$
 Genr feesq = @feesq*(1+(1000/fe(2014))) \$

fCp	0,00	0,02	0,03	0,03	0,04	0,05	0,06
fE	0,09	0,09	0,09	0,08	0,05	0,02	0,01
Okt14							
Q	0,02	0,03	0,03	0,03	0,01	0,0	0,0
UL	-0,21	-0,33	-0,37	-0,35	-0,17	0,04	0,03
Qms	0,00	0,01	0,01	0,01	0,00	0,00	0,00
Yw	0,02	0,04	0,06	0,09	0,12	0,13	0,13
fCp	0,00	0,02	0,02	0,02	0,03	0,04	0,05
fE	0,09	0,08	0,08	0,07	0,05	0,02	0,01

Den øgede eksport øger produktion og beskæftigelse. Dermed falder ledigheden hvilket får produktionsomkostninger og dermed priser til at stige. Konkurrenceanvnen forværres, hvilket trækker eksporten, produktion og beskæftigelse i modsat retning. Der ses en permanent forøgelse af det private forbrug fordi reallønnen er hævet.⁶

Den forskel der måtte stamme fra ændringerne arbejdsmarkedsbalancen og beskæftigelsesligningerne er svær at kvantificere, da der fra modelversion Jun14 til Okt14 er inkluderet mange ændringer. Der er ikke her taget højde for alle øvrige ændringer, men som det ses af ovenstående tabeller (1 og 2) er der på trods af de mange ændringer ikke er nævneværdig forskel på de to modeller.

Arbejdsudbud, Ums⁷

I Jun14 talte sygedagpengemodtagere fra beskæftigelse med i beskæftigelsen, i Okt14 er de udeladt. Er andelen af sygedagpengemodtagere fra beskæftigelse 50 pct. vil det betyde at et relativt stød til antallet af sygedagpengemodtagere udenfor beskæftigelse vil slå igennem med halv effekt på arbejdsudbuddet i Jun14 ift. Okt14. Tabel 3 præsenterer beregninger hvor antallet af orlovsmodtagere fra ledighed reduceres (*Ums*).

Tabel 3. Multiplikatorer, sygedagpengemodtagere -10 pct., sammenligning af Jun14 og Okt14,

	År 1	År 2	År 3	År 5	År 10	År 15	År 20
Jun14							
Ua, 1000 personer	1,75	1,73	1,84	2,07	2,53	2,88	3,14
Q, 1000 personer	0,10	0,29	0,52	0,97	1,87	2,57	3,08
Qms, 1000 personer	0,00	0,00	0,01	0,01	0,03	0,04	0,05
Ul, 1000 personer	1,65	1,44	1,32	1,10	0,66	0,32	0,07
Tyms, pct. af grundforløb	-4,37	-4,37	-4,40	-4,48	-4,63	-4,71	-4,73
Okt14							
Ua, 1000 personer	4,03	3,97	4,23	4,76	5,88	6,72	7,29
Q, 1000 personer	0,22	0,63	1,16	2,23	4,43	6,10	7,22

⁶ For mere om eksportmarkedsekspertiment jf. kapitel 5 i notat om standardmultiplikatorer.

⁷ Genr Ums = @Ums * 0.90 ;

Qms, 1000 personer	-4,58	-4,57	-4,57	-4,56	-4,54	-4,53	-4,52
UI, 1000 personer	3,82	3,34	3,07	2,54	1,45	0,62	0,07
Tyms, pct. af grundforløb	-10	-10	-10,1	-10,3	-10,6	-10,8	-10,9

Ovenstående beregning fra tabel 3 minder om standardeksperimentet hvor arbejdsudbuddet ændres, og der går også ca. 20 år i denne beregning før ledigheden er tilbage på udgangspunktet. Dette svarer meget godt til ADAMs sædvanlige crowding-out tid. Forskellen består i at der i dette eksperiment er en mere direkte påvirkning af de offentlige overførsler. I dette tilfælde udbetalingen af sygedagpengene, *Tyms*, som falder med 10 pct. svarende til faldet i antallet af modtagere. Det antages at alle sygedagpengemodtagere modtager samme ydelse, uanset om de kommer fra beskæftigelse eller om de kommer fra ledighed.

Der ses en reduceret effekt på arbejdsudbuddet i Jun14. Effekten er mindre end det halve af effekten i Okt14, fordi antallet af sygedagpengemodtagere udenfor beskæftigelse fylder mindre end halvdelen af det samlede antal af sygedagpengemodtagere – ca. 32 tusinde udenfor beskæftigelsen mod et samlet antal på 73 tusinde og således er det samme eksperiment i de to modeller præget af relativt store forskelle i multiplikatorerne.

4. konklusion

Der er i dette papir fremsat forslag til hvordan man kan håndtere nationalregnskabs ændring til at inkludere orlovs personer i beskæftigelsen. Nogle af forslagene er betinget af information som på nuværende tidspunkt ikke er kendt. Det er besluttet at anvende løsningen som udskiller orlovs personer fra beskæftigelsen. Ligningerne fra modelversion Jun14 kan videreføres uændret, dog er det nødvendigt at inkludere ligninger for orlovs personer. Der er med overgangen til det nye nationalregnskab to beskæftigelsesbegreber i ADAM. Et begreb er beskæftigelsen eksklusiv orlov, et andet er beskæftigelsen inklusiv orlov, svarende til nationalregnskabs beskæftigelsesbegreb.

Der er udført beregninger på Jun14 og Okt14 og umiddelbart er det svært at skelne effekterne på standardberegningerne. De største forskel opstår når der stødes til sygedagpengemodtagere. Effekterne i Okt14 er mere end dobbelt så store i Okt14 ift. Jun14. I Jun14 talte sygedagpengemodtagere fra beskæftigelse med i antallet af aktivt beskæftigede. I Okt14 tælles de ikke længere med og derved bliver arbejdsudbudseffekten større i Okt14.

Bilag A**Tabel 1 Andel orlovspersoner på branche**

Branche/År	2005	2006	2007	2008	2009	2010
A, landbrug	2,56	2,69	2,77	2,75	2,71	2,71
B, bygge- og anlæg	3,16	3,19	3,22	3,21	3,28	3,48
E, råstofudvinding	2,62	2,88	2,07	1,99	1,99	1,97
H, boligbranche	2,35	2,42	2,50	2,44	2,49	2,51
NE, forsyning	2,26	2,41	2,64	2,51	2,27	2,36
NF, fødevarer	3,23	3,29	3,33	3,33	3,35	3,27
NG, olieraffinaderier	2,57	2,50	2,35	2,35	2,56	2,78
NZ, anden fremstilling	3,14	3,25	3,20	3,16	3,19	2,97
QF, finansiel	3,86	3,95	3,96	3,90	3,99	4,17
QS, søfart	2,41	2,18	2,18	2,04	1,93	1,84
QZ, anden service	3,28	3,34	3,35	3,29	3,31	3,25
O, offentlig	5,20	5,51	5,81	6,58	5,58	5,49